

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 50 »
 Helyben naanoz nordca:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr
 Vülékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr
 Negyedévre . . . 2 50 »

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 15.

A belga választások.

(—a.) Vasárnap véget értek Belgiumban a pótválasztások is. Egész Európa osztatlan figyelemmel kísérte e választásokat, melyek a kormányon levő katólikus pártnak, vagy ha úgy tetszik klerikális pártnak fényes győzelmével végződtek. Tizenkét esztendő óta van uralmon e párt; mióta megbuktatta az egykor hatalmas liberális pártot folyton terjedt a kath. párt, de az ország fővárosában Brüsszelben és a nagy gyárvárosban Antwerpenben nem tudott mandatumot nyerni; Vasárnap pedig meghódította az összes kerületeket. A liberálisokat mind kiszorította, az új ellenségnek a szocialistáknak pedig egy helyet sem engedett.

Ennek a magas műveltséggel, rendkívüli ipari fejlettséggel bíró kis országnak a politikai küzdelme is érdekes nagyon. Mint Angolországban a wigh és tory pártok, úgy váltakoztak itt 1830 óta, amikor kivívta Belgium függetlenségét, a liberális és katólikus pártok. Egyik sem tudta sokáig megtartani az uralmat, de mégis inkább a katólikusoknak kedvezett a szerencse. Mikor a liberalizmus arany napjait élte (a 70-es években) a szabadelvűség klasszikus földjén is kezükbe jutott a hatalom s úgy látszott, állandóan meg fogják tartani azt.

Frére Orbán mintaképe volt a liberális államférfiaknak. Kortesspolitika, korrup-

ció, furfang és erőszak voltak fegyverei, melyekre uralmát alapította. Mikor eltörülte a hitvallásos iskolákat és elűzte a szentszék képviselőjét Vannutelli nuncziust és megszakította az összeköttetést a pápai székekkel, neve ünnepelebb volt Európában, mint Bismarcké a kulturkampf leghevesebb napjaiban. Tisza Kálmán, a magyar liberalizmus nagymestere évenként elment Ostendebe — tanulni Frére Orbántól.

Hat év elegendő volt, hogy a liberális párt teljesen legarzáldáskodja és lejárja magát. Az 1884-iki választás a katólikusok diadalával végződött. Azóta folyton erősödik a párt, még az általános szavazati jog behozatala sem volt képes megingatni posztóját.

Az 1892-iki választás nagy csapást mért a liberális pártokra. Alig került belőlük hirmondó a parlamentbe. Még Frére Orbán is kimaradt belőle. Mandatumaikon megosztottak a katólikusok és a szocialisták.

A mostani választások pedig végleg eltörölték Belgium parlamenti életéből a liberális pártot. Utolsó heroikus tettük az volt, hogy a július 12-iki pótválasztásnál szövetkeztek a szocialistákkal a katólikusok ellen. Így sem tudtak boldogulni; annál szegényteljesebb az ő bukásuk.

A most lefolyt képviselőválasztást, mint általában az utolsó belgiumi és németországi választásokat a liberális párt bukásán kívül jellemzi a szocializmus rohamos terjedése. És amint Németországban a sokféle politikai pártok közül egye-

dül a kath. centrum képes megvívni a küzdelmet a szocialistákkal, úgy Belgiumban is egyedül a kath. párt tud diadalt aratni a társadalmi felforgatásra törő szocialisták és anarchisták ellen. A liberalizmus tehetetlennek bizonyult e nagy küzdelemben, kinos vergődésében maga is a szocialisták karjai közé vetette magát, — méltán érte azért a népitélet, megérdemelte sorsát.

A liberalizmus hanyatlását nem lehet többé feltartóztatni. Belgiumban teljesen tönkrement; az új parlamentben 152 képviselő között van kath. 111, szocialista 29 és radikális 12; a kath. kormány többsége tehát 70, míg a liberális kormány virágzása legfőbb idejében sem tudott 6 szavazatnál nagyobb többségre szert tenni.

Más országokban is meghúzták már a lélekharangot a szabadelvűség felett. Angliában és Spanyolországban a liberálisoknak semmi befolyásuk; Bécsben most vesztették el a talajt lábaik alól, ide jönnek hozzánk, mint maguk mondják »szabadabb levegőt szivni.« Nálunk még aether-injekciókkal, szavazat-fosztogatásokkal, elvtagadással és nemzeti jogok feladásával meg lehet még mesterségesen hosszabbítani a liberalizmus tengődő életét, de a század végét úgy is bajosan fogja megérni. A »fine de siecle« erős áramlataival szemben gyengének bizonyult mert csak rombolni tud, — építeni, alkotni vagy konzerválni nem.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Modern házasság.

— Irta; Mészáros József. —

I.

— Uram, ajánlata megtisztel és nőmmel együtt örvendünk, hogy gyermekünk házassága révén nagyra becsült családjával rokonsági kötelékbe léphetünk. Szívesen fogadjuk önt vőül és biztosítjuk leányunk kezéről és szivéről.

— Oh, kérem . . .

— A szívbéli dolgokat im elvégeztük volna, térjünk tehát az ügy másik részére. Az anyagi kérdés tisztázása minden esetre szükséges és érdekes.

— Ah . . .

— Kérem, ne szerénykedjék! Bámultam mindenkoron nagy jellemvonását, a megannyi fényes erényeiből messze kimagasló szerénységet, de engedje meg, hogy akkor, a mikor leányom boldogságáról van szó, előhozakodom egy meglehetősen prózai dologgal, a pénzzel. Leányom a nagy névért és rangért, melyet öntől kap, cserébe szent — emelényi birtokomat adja . . .

— He he, igen szép.

— Ezenfelül 50.000 frtot hoz készpénzben, no és halálom után, mint egyedüli gyermekem, serény munkával megtakarított összes vagyonomat öröklő, ami, legyen szabad reménylenem, igényeit kielégítheti.

— Teljes mértékben.

— Bocsásson meg, ha ezek után egy kérdést kockáztatok, kedves vőm uram. Csak nem veszi rossz néven, hogy már most e bizalmas megbeszélésről írtam.

— Sőt kérem, he he . . .

— Úgy tehát kedves vőm uram, mondja meg egész nyíltan és őszintén, mennyi az adóssága?

— Eh, szót sem érdemel.

— Ismételnem kell kedves vőm uram, hogy leányom szerencséje lebeg szemem előtt s nem kímélek áldozatot.

Pepita nadrágban két czinege lábszár, kicsit hájas has felett szűk mell, az előre esett vállakon félkiló vattával bélelt narancs-sárga kabát, a gomblyókban piros székfü, — ez kinézése a törzsnek, melyen egy hosszukás, sárga fő ül, vizes szemekkel, vékonyka bajuszkával és fővel.

Szendeházi és nagyfalussy Falussy Albert, császári s királyi kamarás, kit ez elragadó külső személyesít, eleganciával veri le vastag szivarjáról a hamut, mert hát nagyon sikkes, leánykéréskor sűrű füstgomolyokat fujni a parvenü após és anyós jelölt arczába.

— Lapália, csekély 40000 forint, kedves papa, vig pajtásokkal átmulatott éjszakák édes legénykori emlékei.

A kedves papának szemöldei összeránczólnak, mintha sokallaná a hosszú estékre, puszi pajtásokra édesen emlékeztető csekélységet, de az a hideg vér, a melylyel a kedves vő ur a pénzről beszél csakhamar meggyőzi, be kell látnia, hogy szendeházi és ujfa-

lusi Falussy Albert, a városszerzte ismert gentleman csak nem emlékezhetik egy pár rongyos százasért az ő legénykori életére, a mely olyan szép volt, olyan gyönyörű volt, hogy most a sok gyönyörűségtől a 32 éves embernek csörög-zörög minden csontja.

A kedves papa éles ábrázata édeskészen mosolyog és a leányuk boldogságáért küzdő szülők természetesen találják, hogy a szent-emelényi birtokon, meg az 50.000 forinton felül kilátásba helyezett örökségből még haláluk előtt ad personam örököljön egy jó summa pénzt az ő jövődöbeli drágalatos vejük.

— Kedves fiam, pénzügyi viszonyait az esküvő idejére leányom hozományának érintése nélkül rendezni fogom, mert . . .

— Ah, fenséges, kedves papa, csókolom kezeit drága mama; és vékony nyakán megdagnak az erek, a mint előre hajol, hogy arisztokratikus szája méltóságosan érintse a legszeretetre méltóbb anyós hatalmas természetével kellemes összhangzásban levő husos kezét.

Falussy ur tehát csinált egy nagyszerű gseftet. Kap egy feleséget, kinek hitvesi kötelessége leendő gyönyörű legény életének szépséges emlékeit vizes lepedők alkalmazása által eltávolítani és kap egy csomó pénzt, a mivel szaporíthatja áldásdus léte kedves eleményeinek számát, a mivel nagy nevéhez, magas rangjához illő uri kedvteléseinek élhet és a mi jó lesz arra, hogy az elhalványuló nemesi koronát újra ragyogó dicsfényvel övezze körül. Az ősi tradícióknak nézete szerint eleget tett, a mikor kihalszott egy arany halacszkát,

A magyar-csékei képviselőválasztás.

Hogy mennyire igazunk volt, midőn azt állítottuk, hogy kötéllel fogdossák a jelölteket a Rezey Szilviusz lemondásával s tanfelügyelővé leendő kinevezésével üresedésbe jövő magyar-csékei kerületbe: bizonyítja leginkább az a körülmény, hogy immár a harmadik jelölt is, akit komolyan kombinációba vettek, végleg visszalépett a jelöltségtől. P a p p János, megyei főjegyző ugyanis különböző fontos okoknál fogva nem volt hajlandó a föloszlatás Damokles-kardjától fenyegetett képviselőház hátralévő rövid idejére mandátumot vállalni.

Ezt városunk s megyénk politikai köreiben általában arra magyarázzák, hogy a kormány eltökélt szándéka a parlamentet föloszlatni, ha — megnyeri hozzá a korona jóváhagyását. És éppen ez a legnagyobb probléma.

Minthogy azonban a kerület nem lehet képviselő nélkül, ez az oka annak, hogy Rezey Sz. kinevezését még nem tették közzé.

Jelöltül újabban ismét a helybeli görögkeleti püspökhelyettest emlegetik, aki már egyszer komolyan szóban forgott. Más kérdés azonban, sikerülni fog-e őt végleg megnyerni. Ha igen, akkor azonnal közlést tesz Rezey Sz. kinevezését Békésmegye tanfelügyelőjévé.

A jezsuita törvény Németországban.

Végre kitudódott, hogy miféle engedmény árán ment bele a németországi katolikus cenzurpárt a kormány terveinek támogatásába.

Mint ugyanis Berlinből sürgönyzik, politikai körökben híre jár, hogy a berlini kormány fölhívására a Bajorországnak, mint katolikus országnak intéző körei vállalkoztak arra, hogy indítványt tesznek annak a törvénynek eltörlésére, mely még a kulturharezból maradt fön, és amely a Jézus-társaságot s a vele hasonló szabályzatú szerzetesrendeket kitiltotta a német birodalom területéről.

Németországban ugyanis minden zsidó letelepedhetik, üzletet, gyárat, nyereszkesedési vállalatot alapíthat, ellenben a nevezett szerzetek még rendházat sem állíthatnak akár iskolával vagy nevelőintézettel, akár pedig kórházzal vagy más emberbaráti vagy közjótékonyági intézettel kapcsolatban, még az esetben sem, ha a szerzet tagjai valamennyien született német teljes jogu honpolgárok.

Ennek tehát most vége szakad, ha az említett hír megvalósul.

Akkor ismét példát vehetünk magunknak a német cenzurpártól, mennyit képes elérni a katolikus szervezkedés, tömörülés alapján alakult párt, ha eleinte csak kisebb számú taggal bírna is, mivel minden fontosabb alkalommal övé a döntés a többi pártok versengése közepette.

Nagyvárad félmillió kölcsöne.

A már építés alatt álló nagyváradai tűzvédelmi laktanya költségeinek fedezésére nézve a város törvényhatósága akként határozott, hogy az építési összegnek megfelelő, 50 évi annuitással visszafizetendő kölcsönt vesz fel s az évi törlesztést a laktanyáért a katonai kincstár által fizetendő évi bérletből fedezi.

A félmillió forintot megközelítő kölcsön kieszakölésével a tanács B o r d é Ferencz városi tanácsost és R a g á n y János főszámvévetőt bizta meg, akik az elmúlt héten fenn is jártak a kölcsön ügyében Budapesten; de kölcsönt nem sikerült kieszközölnök. Eljárásukról betérjesztették jelentésüket, a melyben az adott körülményekhez képest javaslatot is tesznek a tanácsnak.

A jelentés részletesen elmondja, hogy a pénzüzetek legtöbbje nem hajlandó Nagyváradnak a kölcsönt megadni.

Mult vasárnapi, július 12-iki számunkban részletesen ismertettük azokat az adatokat, amelyeket erre nézve a kiküldöttek jelentése elöad.

Csupán két fővárosi pénzüzet mutatott hajlandóságot a kölcsön megadására; de olyan feltételek mellett, hogy azt alig veheti igénybe Nagyvárad.

Az Első Hazai Takarékpénztár 95-ös árfolyammal, 50 évi 5-15 annuitásra; — az Osztrák-Magyar Bank pedig 99-70 árfolyammal 5-25 annuitásra hajlandó a 473.000 forint kölcsönt adni.

Ezen adatok felsorolása után a jelentés számításokat tesz a két pénzüzet feltételei közt. A jelentés ezen részét, érdekességénél fogva egész terjedelmében adjuk a következőkben:

Egyidejüleg kérdést tettünk a budapesti

pénzüzeteknél az iránt is, hogy a regale kötvényeket esetleg mily árban volnának hajlandók által venni.

A regale kötvények értékesítését, tőzsdei árfolyam szerinti eladását a »Pesti Első Hazai Takarékpénztár« kész eszközölni, — a Magyar Jelzálog Hitelbank pedig 100 frt névértékben kész ez idő szerint átvenni, a többi pénzüzetek a jelen nyomasztó viszonyok között a regale kötvények eladására nem vállalkoztak.

Ily tényállás mellett a kölcsön csakis vagy a Hazai Első Takarékpénztártól, vagy az Osztr. Magyar Banktól vehető fel, ugyanazért csakis ezen intézetek feltételeit hasonlíthatjuk össze.

1. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár feltételei szerint a 473.000 frt kölcsönösszeg véteti szükséges felvenni:

a) községi kötvényben 95% árfolyam szerint	496,650 frtot,
b) első félévi 5-15% kamat fedezésére készpénzben 12.875 frt községi kötvény értékben 95% árfolyammal	13,518 frt 75 kr,
c) kötvény bélyegére 2601 frt 25 kr, közjegyzői s árfolyam közötti különbözetre 1230 frt	3,831 frt 25 kr,
tehát összesen	514,000 frtot,

melynek egy évi kamata és törlesztése tesz 5-15%-kal számítva 26.471 forintot és az esetről-esetre fizetendő nyugta és szelvény bélyeg illetteke.

2. Az Osztrák-Magyar-Bank feltételei szerint a 473.000 frt kölcsön összeg felvétele véteti szükséges felvenni:

a) záloglevelekben 99 frt 70 krjával	474,419 frtot,
b) kötvény-bélyegre	1237 frt, 50 kr,
c) bekeb. százalékra	3329 frt, 50 kr,
Összesen:	478,986 frtot,

vagyis kiegészítve 479.000 frtot, melynek egy évi 5.25 százalék annuitása tesz 25147 frt 50 kr.

A két ajánlat illetve feltétel összehasonlítása után kétségtelen, hogy az Osztrák-Magyar-Bankal kötendő kölcsön előnyösebb, mivel ezen kölcsön felvétele esetében a tőke-tartozás 35.000 frttal kevesebb, az évi annuitás pedig daczára a magasabb kamatlábnak, évenként 1323 frt 50 krral csekélyebb s ezenkívül a kölcsön félévi felmondásra, minden külön díj nélkül készpénzben vagy záloglevelekben visszafizethető.

Mi magunk részéről azonban a kölcsönnek ily terhes feltételek mellett leendő felvételét indokoltnak nem tartjuk, mivel az eset-

egyéb keresete nem lehet a szappangyáros házában, veheti a kalapját és mehet egy kegyteljes fejbiczentéssel tovább.

— Kedves Albert, Margitka után nem kérdezősködjök? szólal meg szemrehányólag az anyai szív.

— Já, igen, az én kis menyasszonyom, hol van a kicsike?

És a szülök, hallván saját füleikkel az uri ajkáról csengő menyasszony szót, boldogságban áradoznak, elégedetten adják tudtára kedves vejüknek, hogy a kicsike most magol angolul, majd 11—12-ig francia nyelv órát vesz, azután egy hirneves mester vezetése alatt veri a Beethoven szonátáit, — délután 5 órakor azonban kellőleg előkészítve a rája várakozó nagy szerencsére örömmel fogadja vőlegényét.

Megy minden, mint a karikacsapás; a fényes jövőre való kilátás annyira elvakította az egyetlen, szeretett gyermekük jóvoltán szorgoskodó szülőket, hogy észre se vették, mennyire mellékes az egész házasság kérdésben a vőlegény jelölt urnak a menyasszony. Falussy ur tehát teljesen meg lehet elégedve magával és a biztos győzelem nyugodt tudatával távozhatik.

Öntetlen lépked le a lépcsőkön, mint jó ismerősét üdvözi az utcza aszfaltját és tetzelegve nézi magát a sarkon levő ókszerület kirakat — üvegtáblájában. Határozottan fess gyerekek, méltóság teljes megjelenés. Nem is csoda, ha az előkelő külső, a nagy név imponál

a rang után sóvárgó egyszerű pénz-embereknek. Rövid egy óra alatt fél millió vagyón ura lett és büszkén mérlegeli, hogy minden csepp vére ezerest ér meg. Hja, mikor ez a vér kekebb is annak a mosolygó arczu banknótának a kék színénél.

Egy kis emberke halad el előtte, Weisz-nak, vagy Schwarcznak, vagy tudom is én, minek hívják, neki jó ismerőse. Megszólítja, hosszasan bizalmasan beszélget vele. A kis emberke jelentőség teljeseen mosolyog, zsebre vág egy hosszukás sárgás papirost, alázatosan hajlong, s elsiet. A dicső ősök korcs utóda belép az ókszerületbe és vásárol a szappangyáros pénz árán egy briliáns nyakéket a vöröshaju, festett arczu, fekete trikós Miss Ellen számára.

II.

Mire nem képes egy kézcsoék, ha mindjárt hideg is.

A legszeretreméltóbb anyós szégyenlősen, örömtől sugárzó arczezal nézi a helyet, a hol egy kifogástalan gavallér nyugtatta ajkait.

— Milyen kedves, finom ember!

— Igen, igen, szól Leitoteg ur és kebele öntudatosan duzzad a büszkeségtől. Vastag ujjai vig ütemben dobolnak potrohos hasán, a mi legfőbb meglegedésének jele.

Kézen fogva az ő élete jobbik felét, fel és alá járkálnak a puha szőnyegen, szóltanul, mindegyik saját gondolataival elfoglalva és

szövik a boldog ábrándokat egy szebb jövőről.

A míg férj és feleség elmereng a gyönyörű reményeken, egy piros arczu, nevető baba ront be nagy lármával a szobába.

— Anyuskám, anyuskám, megszökött a francia kisasszony; tapsol örömeiben a kis lányka. Csengő kacagásából, élénk szeméből nevet a 17 esztendő vidám, gondatlan pajzán-sága, a gyermekszü üde, tiszta ártatlansága. — Be nagyszerű is volt, a mint bosszantottam Lucie kisasszonyt, csak láttad volna anyuskám.

Anyuska pedig éppen nincsen abban a hangulatban, hogy a jókedvnek illetően, szalonba nem illő kicsapongását megtűrje, büntető tekintettel parancsol komolyságot a mosolygó gyermekarczra és méltóságos higgadsággal feddi meg:

— Mit csináltál ismét, Margit?

Margitka, a ki az anyuska szó kicsit selypes kiejtésével még nem akar naivnak, kedvesnek látszani, a ki még azért szólítja anyuskának az anyját, mert az neki ugy esik jól és mert szíve ezt a gyengéd gyermeki szeretettől áthatott hízogó nevet adja szájába, félénken süti le két ragyogó szemét, zavartan játszik kis kötője csücskével és kérve szó:

— Édes anyuskám, én nem tettem semmi rosszat sem. Lucie szidott engem, mert nem tudtam a leczkét és azt mondta, hogy én tanulás helyett a tükör előtt ezizomázom magamat, mivel dr. Ákosnak akarok tetszeni. Pedig nem is igaz. S mikor az a vén kisasszony

ben, ha a város közönsége tulajdonát képező regále kötvényekből a tüzer laktanya építésére szükséges 473,000 frt érték eladatik, ez által a városi pénztárra háramló évi kamatvesztéség 21,285 frtot tesz ki, s így a városi pénztárra nézve ez idő szerint sokkal előnyösebbnek tartjuk, ha a regale-kötvények eladási árából fedeztetik a tüzerlaktanya építési költsége s esetleg kedvezőbb viszonyok beálltával a további építkezésekre fog a kölcsön felvételni.

Tisztelettel kérjük ezért a tek. Tanácsot, miszerint a pénzügyi szakbizottság véleménye meghallgatása után a tek. Törvényhatósági bizottsághoz előterjesztést tenni méltóztatásuk, hogy a tek. Törvényhatóság határozatilag mondja ki, miszerint a tüzerlaktanya építési költségeire az 1896. évi határozattal megállapított 473,000 forintot, tekintettel arra, hogy a jelen viszonyok között előnyös kölcsön nem nyerhető, nem a mint megállapított, kölcsön útján, hanem a város tulajdonát képező regale-kötvények eladási árából fogja fedezni, s ebből kifolyólag felhatalmazza a tanácsot, hogy a törsvagyont képező regale-kötvényekből 473,000 frt névértékű kötvényt eladhasson s a befolyó vételárból a tüzerlaktanya építési költségeit fedezhesse.

A bortörvényről.

— Egy hivatalos és megszüveleendő kritika. —

Egy felette érdekes könyv jelent meg a múlt napokban; Budapest székesfőváros vegyészeti és tápszervizsgáló intézetének, Balló Mátyás igazgató által szerkesztett jelentése. Ez a könyv tulajdonképp bünkrónikája a fővárosi élelmiszerkereskedőknek, s a maga rettenetes valóságában a tudományos vizsgálatok alapján tárja elének az általánosságban észlelhető visszaéléseket, melyeket a fővárosi fogyasztó lakossága és a termelők kárára uton-utfélen elkövetnek.

A jelentés egy külön fejezetet szentel a bornak és a mit a bortörvény végrehajtásáról mond, az egyenesen a földmívelésügyi miniszternek szól. Vajha figyelembe venné.

A törvény végrehajtási rendeletére oly kihívóan figyelmeztet, a melyek az egész rendelkezést illuzióriussá teszik.

Ez a hivatalos oldalról jött jelentés élénk szemrehányás a földmívelésügyi miniszteriumnak, hogy könnyen fogta fel a bortörvényt; és a magyar borok kellő tanulmányozása nélkül fogott hozzá végrehajtásához.

Az érdekes füzet alább következik.

* * *

A mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893.

évi XXIII. t.c. életbeléptetése óta intézetünk borvizsgálatokkal alig foglalkozott. Ezen törvény értelmében a bor ellenőrzésével a fővárosban a kerületi kapitány szerepel mint elsőfoku hatóság, míg az 1893-iki XXXIII. t.c. alapján a tápszerek ellenőrzésénél általában mint elsőfoku hatóság az előjáróságok működnek. A két törvény közt ennél fogva ellentét forog fenn, mert a bor a szó általános és az utóbbi törvényben használt értelmében a tápszerekhez tartozik s ellenőrzése elsőfokulag az előjáróságokat illeti.

A bortörvény értelmében mint szakértő vegyész az elsőfoku eljárásnál bármely vegyész, sőt gyógyszerész vehető igénybe; e szolgálat azonban csak az állami kémiai intézet tagjaira kötelező. Az igénybe veendő állami kémiai intézetek névsorát egy pótrendelet közli. Ennél fogva a községi intézetekre a szolgálat legfőlegb fakultatív.

Ámbár beismerjük, hogy bor tekintetében a főváros, különleges viszonyai daczára sem szorul kiváló intézkedésekre, ugymint például a tejfel szemben, mégis kívánatos az egyöntetűség fentartása végett ez ügy utólagos szabályozása. De akkor szükségesnek tartanám magának a bortörvénynek, illetve az 1893-ik év november 29-én 83.432. sz. a. kelt s végrehajtására vonatkozó rendeletnek bizonyos szakszerű módosítását. Midőn ugyanis e rendelet B) c) pontja a hiányzó sav pótlását borkövel vagy borkőssal, vagy almasavval megengedi, akkor ez az engedmény nyl a műtermékek készítését megkönnyíti, sőt lehetővé is teszi; ellenben az ellenőrzés feladatát, illetve a műtermékek felismerését megnehezíti, sőt a legszamosabb esetben lehetetlenné teszi.

E törvény megalkotásáig a műtermékek felismerése legbiztosabban sikerült egyszerűen az által, hogy ügyetlen alkoholosítás esetén az alkohol és gliczerin közötti természetes arány megbolygattatott, másrészt pedig az által, hogy a műtermék készítéséhez a borkő, nehéz oldhatósága miatt nem mutatkozott alkalmazottnak s azért a könnyen olható szabad borkőssal pótolatott. Ámde az által megváltoztatott a szabad sav természetes aránya az összes savhoz, mely természetszerűen sokkal szűkebb határok közt ingadozik s azért sokkal fontosabb felismertető jele a műterméknek, mint az alkohol és gliczerin közötti arány, mely a természetes boroknál meglehetősen tágas arányok közt változik. Míg ugyanis 100 rész összes savra a természetes borokban eddig 17-20 rész szabad sav (borkőssav) észleltetett, addig 100 rész alkoholra 7-14 rész gliczerin esik, de ez utóbbi határszám sok esetben engedékenységre kénytelenít, úgy hogy oly bor, mely-

ben 100 s. r. alkoholra csak 6 s. r. gliczerin esik, még nem tekinthető mesterségesnek vagy természetes összetételében megváltozottnak.

Bortörvényünk ezen engedékenysége utat nyitott a borszaporításnak s miután a szaporított bor mesterséges pótlásokat igényel, hogy a természeteshez ismét hasonlónak váljék, a feiszaporított bor határozottan műterméknek tekintendő.

Ha természetes borom például 2.50% extraktot, 0.6% összes savat és 6% alkoholt tartalmazott és én egy hektoliterjét egy hektoliter vízzel felszaporítom, akkor oly keveréket kapok, melyben 1.25% extrakt, 0.3% sav és 3% alkohol van. A bortörvény értelmében ki-pótolhatom ugy az alkoholt, valamint a savat, Keverékemnek savtartalmát 0.3% szabad borkőssal könnyen felszaporíthatom s ez által már az extrakt is a követelt határszámra emelkedett fel: extraktom most 1.55%. Keverékem csekély alkoholtartalmának kipótolási módja első sorban eredeti borom gliczerintartalmától függ; ha annak mennyisége 0.84% volt, tehát az alkohol aránya a gliczerinhez = 100: 14, akkor egyszerű alkoholosítás által kiegészítem keverékem alkoholtartalmát 6%-ra s eredeti borom egy hektoliterjéből ezen eljárás által, mely bortörvényünkön alapul, oly bornak nyertem két hektoliterjét, mely 6% alkoholt 1.55% extraktot, 0.42% gliczerint, 0.6% összes savat és kb. 0.13% szervesen sőt (hamut) tartalmaz, melyben az alkohol aránya a gliczerinhez = 100:7. Felszaporított borom még a foszforsavból is bizonyosan többet fog tartalmazni, mint a mennyit törvényünk követel.

Ha pedig eredeti borom kevesebb, például az alsó határszámot megközelítő mennyiségű gliczerint tartalmazta, akkor nehezebb a feladat, mert a gliczerin kipótolása el van tiltva. Ez esetben legegyszerűbben akként járrok el, hogy eredeti boromat nem tiszta vízzel, hanem oly kiterjesztett cukoroldattal keverem össze, mely kiterjesztése után 6% alkoholdatot képez; abban azután befoglalatik a hiányzó gliczerin is, mely a hozzáadandó savval együtt az extrakt további felszaporításhoz fog járulni.

A bortörvényünkhöz csatolt vizsgálati s megbirálási eljárás termékeknek valódi eredetét felismerni képtelen, minek oka a szabad borkőssav használatának az engedélyezése. Ha a szabad borkőssav használatát tiltották volna, akkor termékek valódi természete rögtön kideríthető, mert abban a szabad sav és az összes sav közti arány nem többé = 2:10, hanem = 0.36: 0.30-hoz, vagy 12:10-hez, tehát hatszorosa a természetesnek!

a tükör előtt állva javában pörült velem és gyönyörködött nemes haragja nyilvánulásában, — a mint öles karjaival nagy mérgesen hadonászott a levegőben, én a háta mögé lopóztam és a tükörbe számfűlet csináltam — de csak egyszer, anyuskám.

— Margit, Margit, mikor lesz belőled komoly leány!

— Édes anyuskám, olyan mulatságos volt, Lucie kisasszony mérgében csaknem trüsszentett. Elfintorította orrát, lenéző, gunyos mosollyal mondotta: »fidonc« — és hála Istennek megszökött, de nyomban, hátra se nézett. Én meg nagyon örvendtem távozásának, kértem Marit, mondaná meg a zongora tanárnak is, hogy elmentem sétálni és ugy-e anyuskám, ma nem kell egy óra hosszat skálákat játszanom?

— Nem, kedves gyermekem, mátlól kezdve francziául sem kell tanulnod . . .

— Angolul se, zongorázni se?

— Azt sem.

— Igazán? édes, drága apukám! szaladok Marinhoz, hogy mondja meg a zongoratanárnak, hogy . . . hogy holnap . . . holnapután is sétálni fogok, akkor se jöjjön el.

— Hagyd, gyermekem, azt én fogom elintézni.

S a kis baba tapsol, ujong, kaczag. Örömben, hogy neki nem kell már hórihorgas misszektől, epés mademoisellektől és ideges zongoratanároktól órák hosszat, paranesszóra mindenféle roppant unalmas dolgokat tanulni.

— Mátlól kezdve nem kell már tanulnod,

kedves gyermekem, nagy leány lettél és anyáddal elhatároztuk, hogy férjhez adunk.

— Én férjhez fogok menni?

— Igen, aranyos leánykám.

— Én is asszony leszek?

— Igen és pedig egy nagyon derék embernek . . .

— Dr. Akosnak a felesége leszek?

— Nem, gyermekem. Egy előkelő ur, elegáns gavallér, kihez Dr. Akost hasonlítani sem lehet, kért feleségül és mi oda ígértük kezdet és szívedet: Falussy Albert urnak.

— Annak a csunya, vén, kopasz majomnak?

— Margit!

— De apuskám, én nem akarok férjhez menni.

— Nem akarsz férjhez menni, bolond beszéd; hát meddig akarsz várni?

— Anyuskám, én nemszeretem azt a szendeházi és nagyfalusi Falussy Albert urat.

— Nem tudod te magad se gyermekem, szereted-e, mert eddig keveset foglalkoztál veled és keveset érintkeztél vele. Bővebb ismeretség után megfogod őt szeretni.

— Drága anyuskám, ha ránézek arra az emberre, mindig azt hiszem, hogy citromot eszem, olyan savanyu lesz a szám.

— Te ki bohó, majd megédesíti az ő csókja piczi piros száját.

— Az ám, csak hogy én nem hagyom magamat tőle megcsókolni.

— Margit, légy okos; tudod, hogy mi sze-

retünk és csak szerencsédet, boldogságodat akarjuk megalapítani s elősegíteni. Leszel Falussy urnak felesége . . .

— De én nem akarok.

— Mit? te nem akarsz? Ez a gyermeki szeretet, ez a hála? Szabad így beszélni anyáddal, atyáddal, kik annyit fáradtak veled, küzdöttek érted és annyi szeretettel, jótéteménnyel halmoztak el.

— Édes apuskám, drága anyuskám, ne haragudjatok, én nem fogom azt többé mondani. De ha felesége leszek Falussy urnak, igazán nem tudom, hát hogyan is szólítsam őt?

— Mondd neki, kedves Berczikém.

— Berci, Berczikém, csunya név, nem tetszik nekem.

— Nevezd kedves férjecskeidnek.

— Ha ha ha, férjecskeid, jecskeid, jecskeid, ha ha ha. Édes anyuskám, de szép lesz, ha megsimitom a kopasz fejét és azt mondom neki: kedves férj-jecskeid. Látod anyuskám, apuskának még most is sűrű fekete a haja, tudom, nem mentél volna hozzá, ha ugy világitott volna fejről a hold és olyan bagoly szemeltek volna, mint Falussynek.

— Ne beszélj anyyi csacska dolgot. Férj választásnál nem csupán a szép külsőre kell nézni, hanem latba kell vetni az ember belső tulajdonságait is. Ahhoz pedig te még fiatal vagy, nem értesz hozzá, azért vannak szüleid jó tanácsai segítségére.

— Anyuska, micsoda is tulajdonképpen ez az én vőlegényem?

Ilyen lehetőségekkel szemben a végrehajtási rendelet azon pontja, mely szerint »Az I—V. és aa)—ii) pontokban felsorolt anyagok és eljárások használatát és alkalmazását azonban csak oly mennyiség erejéig, illetőleg csak oly mértékben engedték meg, mely a normális bor természetes alkatrészei közti helyes arányt és összhangzatot nem zavarja meg« — a sok engedmény miatt felháborodott szakértői lelkiismeretet nem képes megnyugtani.

A végrehajtási rendelet ezen pontja a gyakorlati viszonyok közt nem vehető komolyan. Mindenekelőtt azért, mert a »bor természetes alkatrészei közti helyes arány« a szó szerinti értelemben nem ismeretes, azt beismeri maga a vizsgálati és megbírási utasítás is, midőn minden menyiségnek természetszerű változásait hangoztatja, sőt azt is, hogy egyeseknek természetes változásai különösen a hazai boroknál, még nincsennek kellőképp megállapítva; ezen sok, mondhatjuk számtalan és több esetben meg sem alapított arány közt melyik azután a helyes, s melyik a nem helyes? Melyik zavarja meg az összhangot, s melyik nem?

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Julius 15. A választók névjegyzékének megtekintésére kitézött utolsó nap.
 » 19. A függetlenségi és 48-as kör kirándulása a Püspök-fürdőbe.
 » 29. Berettyó vizszabályozó társulat közgyűlése d. e. 11 órákor.
 Auguszt. 9. Népünnepély a Rhédey-kertben.

* **A katolikus egyesületek kongresszusán** Nagyvárad méltó módon lesz képviselve. Mint ugyanis halljuk, P a l o t a y László kanonok ur vezetése alatt 20-an utaznak föl Budapestre a mondott kongresszusra, köztük tizenöt világi. A kongresszusra eddig hazánk különböző vidékéről 1200-nál többen jelentkeztek; de még mindig lehet jelentkezni f. hó 20-ig a kongresszusi irodában (IV. Koronaherceg-utca 17.) Azontul az iroda nem szolgálhatna az összes kedvezményekkel. A kongresszusnak több vendége lesz a külföldről, többi közt eljő a bécsi kardinális-érsek is. A diszfölvonulás Sz. István napján már biztosítottak látszik.

* **A király s királyné utazásai.** E r z s é b e t királyné ő Felseje jul 15-én délelőtt 9

óra 55 perczkor Münchenből Ischlbe utazott. — A király az orosz czár látogatása után Bécsből a galicizai hadgyakorlatokra utazik.

* **Stefánia özvegy trónörökösne utazása.** Balaton-Főredről írják, hogy Stefánia özvegy trónörökösne a »Baross« gőzösön elutazott. A főhercegnő Kanizsán át Laxenburgba utazott, a honnan rövid ott tartózkodás után anyja, a belga királynő látogatására Spanyolországba megy.

* **Felszólamlások a választók névjegyzéke ellen.** Nagyváradváros 1897. évre összeállított választók névjegyzékét naponként sokan tekintik meg a polgárok közül s máris több mint husz felszólamlás érkezett be a városi iktató hivatalba, olyan adófizetők részéről, akiket a listából kihagyott az összeíró küldöttség. Egyetlen évben sem volt oly nagy érdeklődés, mint ez alkalommal a névjegyzékek iránt. Figyelmeztetjük a polgárokat, hogy ma július hó 15-én van az utolsó nap a névjegyzék megtekintésére s a felszólamlások beadására.

* **Személyi hír.** Gróf Zichy János, ki az orosz czárral is rokonságban van, tegnap városunkon keresztül utazott. A vasutról kiszálva, a várakozási idő alatt benézett a muzeumba s ott pár perczet időzött, a vendégek könyvébe nevét a következőképpen írta be: L. e. G é n é r u l A l e x a n d r e N e t s e T é v i T c h S t. P é t e r s b o u r g.

* **Sándor szerb király kikoszorúzza.** Belgrád udvari körökben egész határozottsággal azt beszélnek, hogy Sándor király legújabb házassági terve a montenegrói fejedelem leányával nehézségekbe ütközik, mert a fekete hegység fejedelme leánya kezét különféle politikai föltételekhez kötötte, melyeket teljesíteni a szerb udvarnak nehezebbre esik.

* **Szobrot a dicsőeknek!** Dessewffy-nak, Wesselényinek és Klapkának állítanak most szobrot. Bártfán mozgalmat indított Chalupka Rezső, hogy a közönség emeljen emléket Dessewffy József grófnak, a magyar közügy és nemzeti közművelődés kiváló harcosának, kinek Bártfa igen sokat köszönhet. A mozgalom lelkes visszhangra talált nemcsak Sárosvármegyében, hanem az ország több vidékén. A hazafias adományok Rhády Alajoshoz, Bártfa sz. kir. város polgármesteréhez küldendők. Szilágy megye tör-

vényhatósága közadakozásból szoboremléket állít a megye nagy fiának, Wesselényi Miklós bárónak Zilahon. A törvényhatóság a szobor mintázásával Fadrusz János szobrászt bízta meg, a ki már mintázta is Wesselényi hatalmas alakját. A szobrot az idén bronzba öntik s ünnepi leleplezése csak a jövő év tavaszán történik meg. Klapka Györgynek monumentális emlékszobra őszre elkészül s már október havában ott fog pompázni annak a komáromi várnak a küszöbén, amelynek minden fala az ő vitézségét, honszeretetét, akaraterejének hatalmát és katonai lángeszét hirdeti. Az emlékszobor Róna József szobrásznak művészi ihletűl átlentett, a megörökített hőshöz méltó alkotása.

* **A helybeli közúti vasut** vasárnapi vonat-kisiklása területén, mint értesülünk, nem történt meg a hatósági vizsgálat. Ezen annyival inkább csodálkozunk, mivel a kisiklás ismétlése nincs kizárva és aligha fog másodsor oly szerencsésen lefolyni, mint vasárnap. A közönség életbiztonsága érdekében reméljük, hogy a vasárnapi baleset nemcsak »házi kezelés«, hanem annak okai s jövőben leendő elhárítása a legszigorubb vizsgálatot és megfelelő intézkedések tételét igényli. Megnyugtatóul jelenthetjük, hogy a vasárnapi balesetnek eddig egyetlen sérültre nézve sem járt halálos következményekkel.

* **Helyőrség megvizsgálása.** Mint értesülünk a gyalogság felügyelője városunkba érkezik, hogy több napon át megvizsgálja a helyőrség kiképzését és ellátását.

* **A korteskedő kultuszminiszter.** Egyik dunántúli püspök egy nemrég elhunyt kanonok örökébe, megtette a hármast kijelölést. Első helyen egy érdemes vidéki lelkészt, a második helyen egy győri, a társadalmi s politikai életben szerepet játszó előkelő egyházi férfit, a harmadik helyen pedig egy tanfőfiut kandidált a stallumra. A kultuszminiszter ur azonban nem fogadta el a kandidációt, s újabb előterjesztést kért, mert a jelöltek neki történetesen nagyon néppártiak. Kérdjük a kultuszminiszter urat, vajjon mint a főkegyuri jog usurpátora, egyházi javadalmakat politikai vagy egyházi érdekért s szolgálatokért szokták-e adományozni?

* **A középiskolai hittanárok f. é augusztus 21-én tartandó gyűlésének** előkészítő bizottsága feliratilag kérte a biboros-hercegprímást, hogy a gyűlés tervezetét püspöki konferencia esetén a nagyméltóságú püspöki kar

— Ur,
 — Ur? Dr. Ákos azt mondta, hogy csak az az ur, kinek valami foglalkozása van, Fallussynak pedig nincsen semmi dolga sem.

— Ugyan, hagyj fel azzal az ostoba Dr. Akossal. Falussy ur hirneves család sarja, előkellő ur, gavallér ember, neki nem kell dolgozni.

Legközelebb megválasztják képviselőnek és akkor csak nagy ur lesz, mi? Bohó kis leányka, nem is sejtéd, milyen óriási szerencse vár rád. Igazi nagyságos, méltóságos asszony lesz belőled, talán.

... Irigyelni fognak barátnőid és boldog leszel a fényben, dicsőségben. Aranyos kis gyermekem, mi nagyon, nagyon szeretünk, szívünkön hordjuk jóvotodat, azért maradj szülőidnek engedelmes, jó gyermeke és tedd meg azt, mit érdekedben kívánunk. Délután eljön Falussy ur, beszélj vele szépen, okosan, meglásd, meg fogod őt szeretni.

A szabónőért is elküldöttem már, nem sokára itt lesz, akkor kiválaszthatod magadnak a legszebb, legdrágább menyasszonyi ruhát.

III.

Ha már nyakába sózták a szegény kis leánykának a vőlegényt, legalább a menyasszonyi ruhát választhassa meg izlése szerint. Gyenge vigasz, de mégis az és egy leánynak, ki maga-magában is kereshet és kell, hogy találjon más vigaszt, néha teljesen elegendő. Többet, nagyobb áldozat-készséget némely szülőltől kívánni sem lehet.

Hogy azonban Margitka nagyon megörült

volna a menyasszonyi ruhának és türelmetlenül várta volna az időt, mikor nyelves emberek eléje rakják a szebbnél szebb holmikat, mikben egészen tetszése szerint válogathat: — ezt kélte. Nem tapsolt, nem ujjongott, mikor eltávozott anyjától, nem ugrándozott, lassan kimért léptekkel haladt, nem szakgatta a virágokat, a mint gondolatokban elmélyedve ment a kert széles, kavicsos útján a zöld folyondárral befutott kis nyárilak, az ő szobáskája felé.

Kasztor, a vén dogge vigyorogva fogadja kedves játszópajtását.

Farkcsóválva közeledik, hozzá simul és eldugja fejét a szoknya ránczai közé, — hiába Margit nem veszi észre. Kasztor megunja urnője érzéketlenségét, mást próbál; szalad a veranda lépcsőzetéhez, messze, előre nyújtja két első lábát, reáfekteteti hosszú fejét, okos szemeit rámereszti a lánykára s mikor közel jó, nagyot csahol és egy ugrással terem mellette. De Margitka tudomást sem vesz róla és a szegény Kasztor megszegyenülten sompolyog odébb. Szobáskájában a nyitott ablaknak támaszkodva méléz a messzeségbe. Talán vár valakit? Ilyenkor szokott találkozni egy fiatal emberrel, régi jó barátjával. A neve Dr. Ákos Elemér, hogy hogyan néz ki, nem mondom meg, gondolja ki-ki olyannak, a milyennek akarja.

— Elemér, Elemér!

— Ah itt találom? kerestem a lugasban. keresztül-kasul kutattam a kertet és már megijedtem, hogy ma nem látom az én kedves barátnőmet.

— Jöjjön Elemér, mondok valamit.
 — Ujságot? De előbb vegye át ezt a csokor havasli gyopárt, éppen most érkezett a magas hegyekről.

— Oh, de szép, köszönöm, elteszem emlékül kedves emlékül. Igen, ujságot mondok Elemér, férjhez megyek.

— Lehetetlen!
 — Pedig úgy van. Atyám már odais ígért Fallussynak.

— Ugyan Margitka, ne beszéljen így: meg akar ijeszteni, megrézfálni?

— Nem, komoly valóság.
 — De még csak szülői határozatok így!
 — Nem, én is! és becsapódik az ablak-szárny, a függönyök mögött eltűnik a kis leányka, kiből nagy leány lett, eltűnik a vidám Margitka, kiből egy pillanat éles fájdalom komoly Margitot csinált és egy engedelmes gyermekkel kevesebb, helyette egy daczos nővel több van a világon.

Engedelmesség és dacz, ég és föld a különbség köztetek, millió mértföld távolság választ el benneteket és mégis a két véglet milyen közel van egymáshoz, — csupa dacz az a szív, a melyikről azt hisszük, hogy engedelmeskedik.

IV.

— Nagyságos kisasszony!
 — Falussy ur!
 Narancssárga nadrágban két cizene láb-szár, a kissé hájas has felett szűk mell, az előre esett válakon két killó vattával bélelt, otrombán csikos kabát, a gomblyukban egy

elé terjeszteni, illetőleg a gyűlés elnökségéről gondoskodni kegyeskedjék. E feliratra a napokban a következő válasz érkezett: Tisztelendő Hittanár Úr! Hivatkozással folyó évi július hó 24-éről kelt s az orsz. hittanári bizottság nevében hozzám felterjesztett kérésére értesitem tisztelendőségét, hogy a folyó évi augusztus tisztelendőségét, hogy a folyó évi augusztus hó 21-ére Budapestre egybehívott középiskolai r. k. hittanárok gyűlésén megbízásomból ngos és ft. Bognár István bpesti egyetemi ny. r. hittanár s megválasztott rektor fog elnökölni. B.-Füreden, 1896. július hó 4. Kolos m. k. bornok-érsek.

*** A horváth honvédség magyarosítása.** Midőn a király a múlt évben Zágráb fővárosban járt, a többi magyar miniszterek közt báró Fejérváry honvédelmi miniszter is itt volt és lakásán fogadta a zágrábi helyőrség teljes honvédségi tisztikarát. A horváth honvédség parancsnoka ezuttal horváth nyelven üdvözölte a honvédelmi minisztert. Fejérváry báró erre a tisztikarnak körülbelül ugy felelt, hogy nem ért horvátul és így — sajnos — németül kénytelen az urakkal beszélni, reméli azonban, hogy legközelebbi zágrábi látogatása alkalmával már nem kell németül beszélnie, hanem magyarul fog beszélhetni, miután az összes tiszt urak akkor már meg fogják érteni. Hangsúlyozta továbbá Fejérváry miniszter, hogy a magyar nyelv megtanulása minden tisztre nézve különös fontosságú, mert e nyelv ismerete nélkül magasabb katonai képzés nem képzelhető. — Nos tehát, uraim, tanuljanak magyarul, ez csak hasznukra lesz, végezte beszédét a miniszter.

*** Ötven éves vasúti jubileum Magyarországon.** E hónap 15-én jubileumot ülnek a magyar államvasutak. Ekkor lesz ugyanis ötven esztendeje, hogy Magyarországon az első gőzmozdony vasutat átadták a forgalomnak. Ezt az évfordulót a magyar államvasutak a kiállításra való részvétellel ünneplik. Az itt e célra épült pavillon nemcsak a kiállítás tartamára van szánva, hanem továbbra is megmarad, mert szilárd anyagból épült. Fentartják a benne rendezett kiállítást is, melynek ezentúl »Magyar vasúti muzeum« lesz a neve. Így teszik emlékezetessé a magyar államvasutak ötven éves jubileumát.

*** Egy örmény püspök emléke.** Szamos-Ujvár szab. kir. város kétszáz év előtti megalapítója Verzár Auxentius örmény katolikus püspök volt, akinek emlékét — a millennium

alkalmából is — akként óhajtják megörökíteni, hogy a város-alapító főpap művészi kivitelű szoborképét (a bécsi—Szepes-szobor mintájára) a közadakozásból begyűlendő költségösszeggel, magyar művész által fogják elkészíttetni s azt a város főterén, az örmény katolikus székesegyház alatt ünnepélyesen felállítani. Verzár püspök emléke annál nagyobb tiszteletben áll a magyar örménység előtt, mivel ő volt az, mint a római propaganda egyik kiváló tanítványa, ki az Erdély földjére betelepült örményeket a nem egyesült hitvallásról a katolikus egyház kebelébe visszaterelte.

*** Antiszemita győzelme.** Floridsdorfbán, a második képviselőtestület választása tegnap folyt le a rendkívüli érdeklődés mellett. Mint tudósítónk jelenti, a képviselőtestületbe 8 antiszemitát és 2 liberálist választottak. Az antiszemitát többsége biztosítva van.

*** Mi lesz a filléresekből?** Perczel belügyminiszter 16.348./VI—b. számú rendeletének 7. pontjában a második kikezdése azt rendeli a patikásoknak, hogy »ha azonban több krajczáron felül még krajczártört is jön számításba, akkor az, ha félkrajczáron alul van, elhagyandó, félkrajczár pedig vagy ezen felüli krajczártört egy egész krajczárba számítandó fel.« A miniszter tehát nem is tud róla, hogy fillér is van a világon s hogy ennél fogva a két-fillérenél kisebb értékekre is van pénz, mely szerint számítani kellene. A szegény beteg ember így is takaríthatna meg valamit.

*** Egy község áttérése.** Szerb-Bika község görögkeleti lakosai régen zugolódnak pópájuk ellen, akiről a legbotrányosabb hírek vannak elterjedve. E miatt már több ízben tettek lépéseket a püspöknél, kérve a lelkész áthelyezését, de mindannyiszor eredménytelenül. Most végső lépésre határozta el magát a község, a mennyiben az előkelőség egy mozgalmat indított meg, a melynek célja, hogy a görög keletiek áttérjenek a görögkatolikus vallásra.

*** Küzdelem az egyházi vagyonért.** Hódmező-Vásárhelyről a következőket írják. A hódmezővásárhelyi görögkeleti egyház szerb és román hívei között évek óta húzódo válság tört ki. A válság oka a szerbek 200,000 forintot érő vagyona, amelyet a szerbek szereztek és örököltek. A románok azonban ma többségben vannak és a többség érzete idézte elő a válságot. A dolog úgy történt, hogy az egyház lelkésze beteg lett s a gondnokság a szerb püspöktől kért helyettesítést. Az nevezett ki helyettesítést, de ugyanezt tette a román püspök is, a gondnokság azonban nem ismerte fel e püs-

pök fenhatóságát és nem fogadta el kiküldötét. Időközben a beteg lelkész meghalt s a püspök miniszteri döntést provokált s ez a románok javára döntött. A gondnokság fentjárt a miniszteriumnál s ellentét az egyházi vagyon átvételének. A presbiterium ülést tartott, melyen a román püspök fenhatóságát elismerte s megbízták a románok jelöltjét Petrovicsot, hogy az egyház vagyonát karhatalommal vegye át. A ritka eset elé élénk érdeklődéssel néznek s kíváncsian várják a további fejleményeket.

*** A Körözs fürdőzői ellen.** A rendőrségünk erélyes ellenőrzést rendelt el a Körözs közszemérmét sértő fürdőzői ellen. Megszabta a fürdőzés helyét s ezt leginkább a város területén szabályozta. A rendőrség ezen intézkedését örömmel veszi tudomásul a váradai polgárság, s a maga részéről mindent meg tesz, hogy a régi szemérmetlen szokások kimenjenek a divatból.

*** Őszi hadgyakorlatok.** Csáktornyan és vidékén tartandó őszi hadgyakorlatokon, melyek a király, a német császár s több főherceg jelenlétében tartatnak meg, — 45,000 ember vesz részt, köztük a gráci, zágrábi közös s a horvát honvéd zászlóaljok.

*** A keresztény sajtó üldözése.** A kir. főügyészség újabb több néppárti lap ellen indított sajtópört. Három néppárti lap ellen azért tették folyamatba a sajtóeljárást, mert rituális vérgyilkosságokról írtak; a Goldstein Számi naptár istenkáromlása pedig büntetlen maradt. A »Fejérmegyei Napló« ellen azért indították meg az eljárást, mert Zsaroló anyakönyvvezető cím alatt írt egy förmedvényt. A közleményért Bonitz Ferencz a lap akkori felelős szerkesztője vállalta el a felelősséget. A »Christliches Volksblatt« ellen azért indították meg az eljárást, mert előfizetési fölhívásában élesen kikelt az egyházpolitika ellen. Esküdtszék elébe állítják Janda József budapest-józsefvárosi káplánt is, a ki az izgatásért elítélt Knézits József káplánt földicsérte. Ez ügyek tárgyalása csak szeptemberben kerül napirendre.

*** Földmives szocialisták.** Bács-Bodrogh alispánja ezidei évnegyedes jelentésében a paraszt szocializmus fenyegető mérvű terjedéséről számol be. A érdekes jelentésből adjuk a következő részletet: »Az eszmét terjesztő budapesti apostolok Ó-Becsén és környékén hintgették el legelőször a magot, melynek dus tenyészése rövid idő alatt a szomszédos topolyai, kulai szolgabírói járásokon keresztül egész

maréchal Niel rózsá: ez kinézése a törzsnek, melyen . . .

. . . Bocsánat, ezt már egyszer elmondtam.

Falussy ur fesszeng, elbizakodott modora cserben hagyja és ezzel elhagyta őt minden.

— Tessék leülni,

— Köszönöm nagyságos kisasszony, azonban azt, mit elmondandó vegyok, állvá akarom . . .

— Tudom, Falussy ur. Atyám mondta, hogy ön kezemet kérte meg, de azt is tudtomra adta, hogy engedelmes gyermeke szoktam lenni. Nos, itt van a kezem Falussy ur, ez az öné.

— He, he, nagyságos kisasszony, tulboldoggá tett, az emberek legszerencsésebbje vagyok. Engedje meg, hogy megcsókoljam a drága kacsót, a legszebb kacsót nagyságos . . . óh, engedje meg, hogy a hideg, konvencionális cimzés helyet Margitkának, szeretett . . .

— Kérem, keresztnevem Margit.

— Igen, igen Margit, szeretett Margitnak nevezem. Tuláradoz bennem egy ismeretlen érzés, mely elhagyatott lényemet eddig következetesen kerülte: a szerelem forró, lángoló lével vonz lábai elé, hogy hálványként imádjam lelkem üdvösségét, a legbájosabb nőt.

— És méltóságos Falussy ur megtette azt, mit elméletben minden nagyobb nehézség nélkül keresztül vihetők vélt, letérdelt a szappangyáros leánya előtt. De óh végzett, nem számított a térdkalács merevségével, nem számított azzal, hogy térdeléskor meghajlik a térd és szuró kinok közt megroppan a csont.

Margit látta a sárga arczon a fájdalom nyilalását és elszánt kegyetlensége mellett sem nézhette tovább vőlegénye szenvedéseit.

— Keljen fel, kedves Falussy, és üljön le a puha dívánra.

Oh, megváltó szó; a leülés nagyon kellemes lenne, csak a felkelés megtörtént volna már. Megint ugyanaz a procedura, ugyan az a kin, míg a meghajlott inak kiegyenesednek, de végre is leküzdí és kimerülten hanyatlik a mellette álló karos székbe.

Falussy pihenő fáradalmait, Margit igyekszik eltávolítani azt az érzést, mely elfogja, valahányszor citromot szűröcsöl kicsi szája.

Mind a kettő hallgat.

— Gyönyörű idő van, eeh . . . mintha az ég is örvendene boldogságunkon, suttog ábrándosan Falussy.

— Igazán remek idő.

— És megint mély csend uralg.

— Nem bántja a szivarfüst, szeretett Margit? Kegyes engedélyével . . .

— Szívesen szolgálak gyufával, tessék.

— Ah, milyen jó, köszönöm, kacsóját csóko . . .

— Ne köszönje, kedves Falussy, e részben engem egy kis önzés vezetett, mert bevallom, sokkal jobban szeretem a szivarfüstöt, mint a beszédet.

— Pompás! hogy összevág az izlésünk. Nincsen fenségesebb egy formás, szép sárga szivar tömjén füstjénél . . .

— És egy lónál, egy gömbölyű, csillogó szőrű, hosszú nyaku, karcsu lónál.

— Nagyszerű, egyetlen, maga mennyire ért a lovakhoz . . .

— És a hajtáshoz, egész nap nem adnám ki a gyepőt a kezemből.

— Superbe, aranyos kicsike együtt fogunk hajtani . . .

— És maga fogja ütni a lovakat. Jó?

— Fenséges, és ha beleuntunk a kocsizásba, belefáradtunk a nap munkájába, a mikor az alkony bibor-vörös fénye bearanyozza a tornác zöld leveles oszlopait, ketten leülünk egy pompás uzsonnához. Hüsitő italok, izletes ételek . . . ah, Margit, szereti maga a libamáj-pástétomot?

— Nem.

— Oh, mondja, mi a kedvencz eledel, minden nap azt tálaltatunk az asztalra.

— Száraz paszuly, véres hurkával.

— Brr . . . ez több, mint a mennyit a legszerelmesebb gyomor elbir.

— Aranyos Margit, maga tréfál?

Margit nevet, csintalanul nyújtja kezét Falussy felé, ki mohón ragadja meg a puha kacsót, hogy magához vonja bájos menyasszonyát. Amde Margit fűgőbb, kisiklik az ölelésre tárt karok elől és kacagva hagyja faképnél Falusyt, kinek finom metszésű ajkai nagyot czuppannak a levegőbe és halkán susogják a távozó után: — Pá, pá, aranyos kicsike!

* * *

A városban szélteben-hosszában tárgyalják a legujabb eljegyzési hirt. Az egyik fennhangon mondja:

— No lám, a kis hamis, milyen ügyesen hálójába kerítette Falusyt, milyen nagyszerű partiét csinál.

a zombori és apatini szolgabírói járásokba is áttérjék és melegegyt a munkás egyesületek alakításában vélte feltalálni. A szegényebb iparos valamint a keze munkája után élő napszamos osztály dus kontingensét szolgáltatta ezen egyleteknek, melyeknek számos községekben kísérelték meg az alakulást, azonban a felsőbb helyen alapszabályaik jóváhagyását nem sikerült kinyerniök. Tevékenységük eddigelé a törvényes keretben mozog.

* **Hamis ékszerárus.** Egy veres szakálu polgáris kinézésű fiatal ember járt házról házra s egy — valamelyik bazárból vett mellűt árulgatott öt forintocskáért. Egy cselédleányra rá is erőszakolta 4 forintért s aztán megugrott szerencsésen. Ezután sült ki csak hogy az ékszer 20 krajczárt sem ér. A becsapott cselédleány sirva néz az elröpült kis pénz után. Tanulság: Ne higj a házaló ékszerészeknek.

* **Katonazene a „Schlauch“-téren.** A 37-ik gyalogezred zenekara, ma szerdán a Schlauch téren, válogatott műsorrall hangversenyt tart. Hercsirek karmester vezetése mellett. A hangverseny műsora a következő: Wagner F.-től »A kettős sas alatt« induló; Thomas-tól sokoldalú kivánságra »Mignon« opera nyitánya; Strauss Jánostól a Czigánybáró cz. operette kincs-keringője; Verdítől részlet »Ernani« operából; és Forster Józseftől nagy ábránd a »Pondevredra rózsája« cz. operából.

* **Óralopás.** R ó t h Mór, pénz nélkül szeretett volna magának egy órát szerezni. Alkudott egy ideig L é d e r e r Hermannal, de mivel ez pénzt kért órájáért, nem tudtak egyezésre jutni. Azonban R ó t h segített magán, ugyanis midőn tegnap a tulajdonos óráját egy másik egyénnek ajánlotta, kikapta a kezéből, az odaérkező R ó t h s »ez az én órám« szavakkal megugrott vele. Persze az ügy a rendőrség elé került.

* **Elybarátaink figyelmébe.** Egy igen fontos dologra — írja a »Társulati értesítő« — akarjuk felhívni olvasóink figyelmét. Nemrégiben egy alapszabály került kezünkbe — szerencsére nem lett megerősítve — melynek utolsó paragrafus a így hangzott: »Ha a kör az alapszabályokban megjelölt célt meg nem tartatná, vagy ha működése által az egyház, állam érdekei veszélyeztetve lennének... fel-függeszthető stb.« No hát ez a paragrafus teljesen helytelen, de sőt veszedelmes is. I. Mért az 1875. évi 1508. miniszteri rendelet szó szerint szövegezi azt a záró paragrafust, melyet

minden alapszabályba egyformán fel kell venni s melyet módosítani, változtatni nem lehet. 2. De ez a paragrafus veszedelmes is és kerve-kérjük alapszabályt készítő elvtársainkat, nehogy valahogy hasonló alapszabályt csináljanak. Ha mi beletesszük az alapszabályokba azt, hogy a belügyminiszternek joga van felfüggeszteni az egyletet akkor, ha annak működése az egyház érdekeit veszélyeztetné, akkor jogot is adnánk ezzel a miniszternek azt megítélni, hogy mi egyezik meg az egyház érdekeivel és mi ellenkezik azokkal. Ez kellene még csak az olyan liberális kormányknak például mint a mostani. Nyomban lezártna azonnal az összes kath. körököt és egyleteket, hiszen az ő értelmezésük szerint ezek működése is ellenkezik az egyház érdekeivel. Persze, liberális szempontból. Ekkor volna még csak igazi zűrzavar, hatalmi beavatkozás, politikai kényszer és erőszak. Aztán meg eltekintve ezektől, annak megítélése, hogy mi egyezik meg, vagy mi ellenkezik az egyház érdekeivel, talán még sem tartozik az államra, vagy a belügyminiszter urra. Van azoknak elég más gondjuk is. Azért ne játszunk a szavakkal, nehogy tűzbe borítsuk magunkat is. Egy kath. egylet vezetői, mindig tudni fogják megfelel-e az egylet működése az egyház érdekeinek vagy sem? S ha nem, van ezer módjuk beszüntetni az egylet működését vagy megszüntetni annak kath. jellegét. Ne adjunk mi magunk okot arra, hogy az állam még ezekbe is beavatkozzék.

* **Elveszett függők.** Tegnap este a színi előadás után, egy értékes fülbevaló a »Bazár« körül elveszett. A megtaláló, illő jutalomban részesül, ha a tulajdonos T ó t h Gabriella kezébe juttatja.

* **Verékő péklegények.** Tegnap reggel Németh-utczán, összeszólalkozott három péklegény. Ez még csak szelid mulatság lett volna azonban az összeszólalkozás folytán hajba mentek és egyiket egy kövel úgy fejbe vágták, hogy elborította a vér. Persze midőn a rendőrség közbejöttét sejtették, mindhármán szerencsésen megugrottak, s a küzdőtéren hagytak néhány elhulatott kiflit és zsemlet, mit az arra járó kofák vettek pártfogásuk alá. Az érdekes látvány-nak nagy nézőközönsége akadt.

* **Rövid hírek.** *Megszökött a törvényszék elől.* Bungó György almamezői kocsiával több rendbeli lopás miatt számolni akar a nagyváradi törvényszék. Az enyves kezű 36 éves ember azonban megszökött a leszámlálás elől. Országosan körözik. — *Csetz tábornok itthon* A szamosújvári örménység körében mozgalom in-

dult meg, hogy még ebben a millenniumi évben hozzák haza a magyar örmények büszkeségét, Csetz János tábornokot, a szabadságharc vitéz katonáját. — *A közmivédeési egyesületek kongresszusa* ügyében több ezer meghívót küldött szét eddigelé a mozgalmat vezető és intéző E. M. K. E. — *Elhunyt egyetemi tanár.* Kolozsvárott a magyar tudományos világ egyik kiváló tagja, Kanitz Ágost egyetemi tanár hirtelen meghalt. Kanitz botanikai kutatásaival szerzett magának elismerést s ezen téren folytatott munkálkodása a külföld előtt is feltűnést és méltánylást keltett. — *Letartóztatott vasuti hivatalnok.* Krausz Gusztáv győri születésű, 22 éves, államvasuti hivatalnokot, Tábor-utca 5. számú lakásán letartóztatták; Krausz nemrég a horvát Dugaresa vasuti állomáson hivataloskodott s akkor körülbelül 500 forintot sikkasztott el. — *Nagy sikkasztás Kis-Várdán.* A szabolcsmegyei Kis-Várda községben Fodor (Fried) biztosítási ügynököt a Mutual és több külföldi biztosító intézet feljelentése folytán a nyiregyházi törvényszék megkeresésére letartóztatták, mert százezer forintig terjedő csalással vadolják. — *A sikkasztó tragédiája.* Budapesten egy középkori férfi holttestét fogták ki a Dunából. Ruhájában a soproni fegyház elbocsátó bizonyítványát és egy levelet találtak nála, a melyekből az öngyilkos életének tragédiáját megállapították. Harang Pálnak hívják az öngyilkost, mintegy nyolcz év előtt postatiszt volt s hivatalos pénzekből sikkasztott, amiért azután öt évi fegyházra ítélték. — *Elhunyt munkásvezér.* A fővárosi szocialista mozgalmaknak egyik ismert alakja, Prockl János hunyt el. A rendőrséggel több konfliktusa volt s az egyik szocialista gyűlésen mondott királysértő beszéde miatt elítélték börtönre. — *Kiirtott család.* Érsekújvár mellett Udvard községben Bachel János földbirtokos előbb feleségét lölte agyon aztán öt gyermeke ellen fordította fegyverét s végül öngyilkos lett. — *Összedült torony.* Szatmár közelében fekvő Hiripen a most épült gör. kath. templom építés alatt álló tornya összedült s több munkást eltemetett. — *Betiltott szláv kongresszus.* Eszék város kapitánya betiltotta a horvát diákok július 16-ára kitűzött kongresszusát, melyre külföldi szláv diákok is megígérték megjelenésüket. A diákok természetesen felebbztek.

Fellázadt aratómunkások.

— Szocializmus a Bánom-pusztán. —

Egy idő óta nem megy végbe az aratás a nélkül, hogy itt, ott munkás zendülések s az ezzel járó bajok, a karhatalom fegyveres meg-

A másik pedig csendesesen mormog. Lelkismeretlen szülők, kik elragadtatva a rang és címorságtól vakon kergetik egyetlen gyermeküket a veszedelembé.

Vajjon melyiknek lesz igazja?

Wagner ciklus a bpesti m. k. operában.

Bámulatra méltó a napilapok magatartása operánkkal szemben, mindig gáncsolni, szidni, kívánalmakat előterjeszteni s ha megnyerték azért szidni össze az intendaturát, mert rájuk hallgatott — ez a rendes systema.

Csak egyet említek föl: hallatlan jajgatást vittek végbe az opera levéltárában portól lepett magyar opera partitúrák szomorú sorsa fölött, hazafiatalanságról majdnem hazaárulásról vádolták a szegény intendánst és igazgatót; megijedtek ezek s gondolván — »ha nektek jó, hát előadjuk őket« — színrehozták a magyar operákat egymásután, a mért is ugyanezen sajtó, derekasan elverte a port az igazgatón, hogy ilyen éretlen, zöld gyümölcsökkel hogyan meri meghajigálni a közönséget. Legklasszikusban persifálta a hét Káldyt: »Ez a jó ur valóban elhitte nekünk (már mint a lapok zenekritikusainak) hogy Mahler egy számár (sic!), Nikisch egy irigy sakál, aki azért nem akarta előadatni e magyar operákat, nehogy a német és internacionális zeneköltészet muzsájának babérjait megtépázzák az ismeretlen magyar nagyságok, és most mindenféle Vezeklőkkel, Balassákkal kinnoz minket.« Vagyis más szóval nem érdemes a zenekritikusokra hallgatni, hozzátesszük annálkevésbé, mert tréfás szóbeszéd, de csaknem mindig igaz, hogy a kit a lapok mássa nem al-

kalmazhatnak, zenekritikusnak küldik. S hogy ez igaz olvasóinkat csak a nagyobb napilapok zenekritikáira utaljuk, melyek egyes zenészeket, énekeseket protegálnak s homlok egyenest ellenkező véleményt mondanak ki egy és ugyanazon dologról.

Nos tehát ezek után világos, hogy a zenekritikára tulsokat nem érdemes reflektálni; ezt teszi Káldy igazgató is, midőn Wagner ciklust rendez az operában, mely augusztusban ismétlődni fog. Persze a kritikus uraknak ez nem tetszik, ők örökté a velük véd- és daczszövetségben álló Kremónai Hegedüst és Falu rosszát akarnák hallani s azért kigyótbékát kiáltanak Káldyra, de reméljük, hogy e szép terv megvalósításától, mely által annyi vidéki ember megismerheti a nagy zeneköltő műveit, kik egyébként ehhez más időben nem igen juthatnának, nem fog elállani. Nem a külföldieknek akarunk mi imponálni a Wagner előadásokkal, kik ugyanis mentül kevesebben mennek operánkba, hanem csakis minmagunknak, a mieinknek akarunk vele élvezetet szerezni. Bámulatos a célzatos rosszakarat a kritikákban; »rosszul tett háznak« nevezi a páholyok kivételével zsutolt házat, (Tannhäuserre ülőhelyet a földszinten csak előjegyzéssel lehetett kapni); »álmós, félig betanult előadásnak« a szokatlan gondos egybevágot stb ldáig az operánál ritka sikerrel hármát adtak elő a Wagner ciklus darabjaiból: A bolygó hollandit, Tannhäuser-t és Lohengrint; Csütörtökön a nagy mesternek talán legszebb alkotása, a nürnbergi mesterdalnokok kerül színe s ezt a tetralógia követi. 19-én A Rajna kincse, 21-én A walkür, 23-án Siegfried

és 25-én A zistenek alkonya. Az előadásokat: Erkel Sándor, Mäder Rezső és Kerner István vezetik. Mindhárom magyar ember s a hazafias sajtó, mely Wagner magyar szempontból ellenzi azt óhajtja legalább a dirigens is lenne hozzá való interpretator pl.: Richter vagy Muck, a kit tavaly melleleg legyen mondva, borzasztóan lecepeültek. Különbben Erkelről nem is szólva mind komoly, szakképzett zenészek, kiknek eddigi működése teljes biztosíték a szép sikerre, a mi el nem maradhat.

A Wagner-előadások második sorozata augusztus 15-én kezdődik ugyanezen sorrend szerint. Elismerés illeti meg az opera igazgató-ságát azért is, hogy ezen előadásokra nem emelte fel a helyarákat, mint a külföldi operáknál szokás. Két év előtt Bajorországban utazván a vasuti kocsi reklamáji közt olvastam a bayreuthi Wagner-előadások hirdetését: 20 márka volt egy számozatlan ülőhely.

Vannak, akik a Wagner-zenét lármásnak tartják vagy más szempontból tesznek gáncsolódó kifogásokat ellene, melyek azonban a szakértő előtt nem állhatják meg helyüket. Mi is szívesen nyújtjuk oda a babért Bánk-Bán-nak és Hunyadi Lászlónak, Erkel Ferencz örökszép alkotásainak, de nem habozunk kifejezést adni abbéli meggyőződésüknek, hogy Wagner operái a zeneirodalomnak mindenkor díszét, gyöngyét fogják képezni.

Részünkről nem tudunk azért mást tenni mint föl hívjuk olvasóink figyelmét e szép vállalkozásra s minden zeneértő és zenekedvelő figyelmzettünk, hogy a Wagner-ciklust vagy legalább egyes részeit nézze s hallgassa meg.

Zenekedvelő.

torlása és vérengzés ne fordulnának elő. Egyik helyen az 50 kros új földes urak s ispánjai (mint a tamási pusztán) hajtják bele ember-telen eljárásukkal a szegény munkást a csendőrszorongóba; más helyen a lelketlen szocialista izgatók bujtogatása tüzei fel az aratókat. Ilyenkor a hatóság tapintatos eljárásától függ, hogy szép szerével vagy golyóval csinálnak-e rendet.

A közeli napokban már megemlékeztünk arról, hogy a l. sz. káptalantól Ö r l e y Kálmán által bérelt s Csökmő községhez tartozó Halasi- és Bánom-pusztán az aratók beszüntették a munkát s elszökdöstek.

A munkás zendülésnek minden nagyobb baj nélkül, két napi munka szünetelés után teljesen vége van. B ö l ö n y György berettyóújfalui főszolgabíró csendőrekkel kiszállt s erélyességgel párosult tapintattal lecsendesítette a lázongó népet.

A vizsgálat kiderítette, hogy a Csabáról és Mező-Berényből fogadott aratók közt a szocialista természetű mozgalom a lelketlen izgatók műve volt, akiknek sikerült 85 pár berényi és 44 pár csabai munkást rábírní, hogy a munkába állást megtagadják; jól lehet, hogy a csabaiak a heti kosztolt már fel is vették.

A szerződésben a munkásoknak koszt nélkül 10-ed rész, kosztal 13-ad rész volt kikötve munkarészül, a felbujtott munkások azonban követelték, hogy a munkarész általánnyal biztosítsák és pedig minden pár embernek egy munkanapra egy métermázsza búzával.

A lázongó munkások azt beszélték, hirdették egymásnak, hogy Békésmegyében kihirdették, miszerint a munkásokat biztosítani kell; tehát nekik is joguk van munkájukat általánnyal biztosítani.

A tömeget két nadrágos, uras kinézésű, s arató munkára éppen nem alkalmas ember izgatta szocialista beszédekkel. Az egyik Berényből jött a pusztára, B é k é s s y Mátyásnak hívják, csabai illetőségű, ismert lázító; a másik G r ó s z János csabai véresszájú szocialista. Mindkettő valószínűleg már azzal a szándékkal csatlakozott az aratókhoz, hogy őket fellázítsa.

Julius hó 10-én este értesült a szocialista mozgalomról B ö l ö n y György főszolgabíró s kellő számu csendőrökkel azonnal kiszállt a pusztára. Ekkor már a berényi munkások megszöktek, a csabaiak pedig teljesen felkészülve éppen indulni akartak a pusztáról.

A főszolgabíró a népet csendesítette s meggyőződött, hogy a szerződés teljesen be van tartva. Megvizsgálták a már levágott és még lábon álló termést s abban nem találtak hibát, sőt bőtermésűnek lehet mondani a búzát.

A két lázító szocialistát eltolonozolták haza.

A megszökött berényieket, már akiket megtalálhattak, az illető főszolgabíró által vizsgálóztatták s a csabaiakkal együtt két napi szünet után munkába állították. Ez alkalommal még Bacsó István, Bacsó János és Gebei Mihály munkások ellenszegültek. Szép szerével őket is visszatolonozolták Békésmegyébe.

A többi munkás azóta folytatja az aratást.

Kézrekerült rablók.

— Eredeti tudósítás. —

B u d a p e s t, július 14.

Megirtuk, hogy július 10-ikén éjjel a budai Habicht féle villát kirabolták s a villa cseléd-sége H l a v n y a i Sándornét, a villa egyik lakójának B e n d e l Gusztáv gyáros feleségének szobaleányát megkötözve találta. A rend-

őrség persze nyomozást indított és B é r c z y kapitánynak, kit a vizsgálattal megbíztak sikerült is a tetteseket kézrekeríteni. A tettesek H l a v n y a i Sándor és felesége, ugyanazok, akiket a déli vasutnál történt nagy lopás miatt elítéltek. Az érdekes rendőri nyomozásról tudósítónk a következőket jelenti:

Mikor Bendel Gusztávné följelentette a rablást, a rendőrség rögtön megindította a vizsgálatot. A gyanu az első perczben is H l a v n y a i n é r a, továbbá G r u b e r szakácsnőre és C z e c k háziszolgára irányult. Gruber Mária és Czeck azonban csakhamar kiestek a gyanúból s egyedül Hlavnyainéra irányította Bérczy kapitány minden figyelmét.

A nyomozást azonban igen megnehezítette az a körülmény, hogy a szekrényeket a tettes csak az eredeti kulccsal nyithatta ki, ezek pedig Habicht Károly műépítésznél voltak, a másodkulcsok pedig Habicht műtermében levő egyik nagy asztal fiókjában, a melynek wertheim záros kulcsa szintén Habichtnél volt. Hlavnyainé ügyesen eltörült minden nyomot, de eközben egy tanu akadt, aki Hlavnyainé karján Bendelnének egyik karpereczét látta. Bár ez még jóval a rablás előtt volt, Hlavnyainé a karpereczet visszatette helyére, a rendőrség gyanuja mindinkább megerősödött, B é r c z y kapitány mindjobban sarokba szorította Hlavnyainét és ez végre töredelmes vallomást tett. Elmondta, hogy ő és férje már régebben elhárították, hogy Habicht Károly, Wertheim-szekrényét kifosztják. Már korábban megszerezték a szekrény másodkulcsát s Hlavnyainé egyszer tíz forintot ki is vett a szekrényből. Habicht ekkor a kulcsokat elzárta a padláson levő műtermének egyik asztalfiókjába. A napokban azonban elvesztette az asztalfiók kulcsát és Hlavnyainé megtalálta a mosdóban. Végig próbálta az összes zárat s így megtudta, hogy az a műterem asztalfiókjának zárába való. Innen kivette a Wertheim szekrény kulcsát, értesítette férjét, aki eljött a Habicht villába és kifosztotta a kasszát. Bendelné ékszerreit úgy vitték el, hogy kutatás közben megtalálták az ékszerszekrény kulcsát, a melylyel kinyitották s az ékszereket kiszedték. A lopás után Hlavnyai egy magával hozott kötéllal megkötözte feleségét, aki előadta ismert meséjét a rablótámadásról. Míg ez a fosztogatás folyt, a házban egy lélek sem volt kívülről. Hlavnyainé vallomása után, Bérczy kapitány nyomban kiment Ujpestre Hlavnyai Sándor virág utca 21. sz. a. lakására. Otthon találta, tehát mindjárt letartóztatta. Hlavnyai eleinte megtagadott minden fölvilágosítást, de később ő is beismerete bűnét. Elmondta, hogy a lopott holmit az új temetőn tul egy felhagyott czement gyár kietlen telkén ásta el, még pedig okulva a déli vasuti lopáson a mikor a bankók megrothadtak a földben, a pénzt egy légmentesen elzárt gyógyszerész üvegbe tette.

Ugyszintén az ékszereket is. A rendőrség a lopott holmit néhány forint kivételével a jelzett helyen meg is találta. Megemlítjük itt egyuttal, hogy Hlavnyai Sándor báttaszéki születésű 41 éves cipész és pinczér, aki tavaly szabadult ki a déli vasutnál elkövetett lopás miatt rárótt 5 évi fegyház büntetéséből. Felesége szül. Borhan Anna 29 éves óbányai születésű és 1894-ben szabadult szintén a déli vasuti lopás miatt rárszabott két évi börtönbüntetéséből. A jeles pár 3 kis gyermek szülője.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irtá: I. van Woude. 65

— Igenis én; válaszolok éles hangon. Talán mégis képes vagyok a felebaráti szeretet művelésére.

Tom nem szól semmit. Megragadja az evezőket, én meg a kormánylapáthoz ülök. Gyorsan neki iramodunk arra felé, hol Jakab még mindig a jégtáblán kuporog.

De nincs is veszteni való percz sem.

Nagy rémülettel látom, hogy az ár már elérte az első töltés magasságát. Még néhány percz és akkor átsap rajta és mindnyájan veszve vagyunk.

Most még csak egyes jégtáblák jönnek el-

vétve itt a part mentén, amelyek a folyó közepén kavargó iszonyatos forgatagból elváltak; ezek mellett ügyesen kormányzom a csónakot. De már is növekszik a számuk. Mihelyt a víz áthágja a töltést, akkor majd a víz óriási zuhatag gyanánt fog erre omlani és a jégtömbök ezrei zuhannak majd csolnakunkra.

— Uram Jézus, segíts! fohászokodom, mi alatt az egyes jégtáblákat távoltartom csolnakunktól.

Végre nagy nehezen elérjük Jakabot.

Tom föláll, neki rugaszkodik s odanyújtja neki az evezőt.

— Fogjad erősen, Jakab. Ha el is esel, csak el ne ereszd.

Jakab nem esik el.

Beugrik a csónakba. Meg van mentve.

De a rázkódás, melyet az ugrás okozott, erős ringásba hozta a csónakot. Tom, aki erre nem számított, inogni kezd, elveszti az egyensúlyt. Ekkor a csónak a másik oldalról kapott lökést. Tom hanyatt vágódik... nem a vízbe, hanem a jégtáblára, melynek lökése lesodorta a lábáról. Iszonyatos volt a nagy férfi esése, és borzasztó az ütés, mely őt érte. Fején, mely a jégre vágódott, rémitőn megebesült. A jeget azonnal sötétvörös vérözön borítja.

Jakab egy pillanat alatt fölemeli s behuzza a csónakba, hol fejét térdemre nyugtatja.

Tom nyilván egészen elvesztette az eszméletét.

Szerelmetes szöke feje oldalt hajlik s keblemen nyugszik...

De most nincs ideje a jajveszékelésnek.

A mindinkább növekvő recsegés-ropogás ezerszeresen figyelmeztet, hogy nincs egy percznyi veszteni való időnk.

Jakab evez és én kormányzok.

A munka most könnyebben megy, mivel a folyam árával egy irányban tartunk.

Ez alatt teljes erőmből azon vagyok, hogy megállítsam a vérzést, azt a drága vért, mely melegen csurog le kezeimen; zsebkezdőm már egészen megtelt vele.

A perczek e közben óráknak tetszenek...

Mennyi gondolat cikázik át néhány szempillantás alatt agyamon! Mennyi idő kell, még partot érünk!

És egyszerre eszembe jut az őszi reggel, midőn gondolámban (ladikomban) elnyújtóztam és azt a kivánságot tápláltam, vajha történnék valami, ami megszakítaná életem egyhanguságát... No most azután kivánságom teljesült. De hiszen nem ilyen volt az én kivánságom. Szeretnék sirva fakadni...

Két ember azzal foglalatalkodik, hogy a csónakokat biztonságba helyezze. Ez volt talán Tom szándéka is, midőn ide jött és engemet itt talált.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Merénylet Faure ellen.

Páris, július 14. (Saját tud. távirata.)

Faure köztársasági elnök ma a longchampszi mezőn csapat szemlét tartott; miközben egy ember rálőtt; Faure sértetlen maradt. Erre nagy ovációban részesítették. Merénylőt elfogták. Azt állítják, hogy csak üdvölvést tett a levegőbe.

Gr. Sztáray gyilkosa.

Nagy-Mihály, július 14. (Saját tud. táv.)

Sztáray István grófot ablakon át lőtték agyon, amint ágyában lámpa mellett olvasott; a lövés oldalba találta. A vizsgálóbíró összeszedette a községben az összes fegyvereket, mind rozsdásak voltak. Sztáray vadászának fegyvere azonban hiányzott. Vadászt s bizalmas asszonyát elfogták.

Lévay Henrik áttérése.

Győr, július 14. (Saját tud. táv.)

Z a l k a János püspök ma E g y e d János, szentszéki jegyző kíséretében Taplonyba Lévay birtokára utazott és ott Ruschek és Holényi plébánosok

segédlete mellett a kastély melletti kápolnában előbb Lévay Ferencnek Henrik unoka-öcsének, újszülött fiát Tibor, Vilmos névre keresztelte. Ezalatt Lévay Henrik nevével a kápolna ajtajában várakozott. A győri püspök ezután Lévay Henriket Henrik, Mór, János névre, nejét pedig Róza, Erzsébet, Paula névre keresztelte. Erre szí. mise következett, mely alatt az utóbb kereszteltek a szí. áldozáshoz járultak. Mise után a bérmálás szentségében részesültek. Majd Zalka püspök megható beszédet mondott, melyben fejtegette a kereszttség szentségének jelentőségét és felűntette az új keresztelteknek ragaszkodását a kereszténységhez, melyet kimutattak már eddig is az által, hogy a Héderváryaktól rájuk maradt kápolnát kijavították; továbbá az által, hogy ott szent misét tartattak, gyermekek iskoláztatására katolikus iskolákat építettek, beszédét amaz óhajással fejezte be: »találjátok itt fel boldogságokat, siron tul megérdemelt jutalmakat.« A szertartás után a kastélyba vonultak dejeunerhez.

Kolera Egyiptomban.

Kairó, július 14. (Saját tudósítónk távir.) Tegnap 310 új megbetegedés és 273 haláleset fordult elő. A brit csapatok mindaddig mentek a kolerától.

A krétai fölkelés.

Athén, július 14. (Saját tudósítónk távir.) Heraklion előtt öt keresztény meggyilkolt holttestét találták, mire az elkeseredett keresztények fegyverrel rátámadtak két mohamedán falura.

Konstantinápoly, július 14. Saját tudósítónk távirata.) A krétai nemzetgyűlés ma tartotta megnyitó ülését.

Argentina adósságai.

Buenos-Ayres, július 14. (Saját tud. táv.) Dél-Amerika Argentina köztársaságának képviselőtestülete kimondotta az államadósságok egységesítését és az adóreformok behozatalát.

A fölkelés Cuba szigetén.

Madrid, július 14. (Saját tudósítónk táv.) A képviselőházban kijelentette a külügyminiszter, hogy Spanyolország egy talpalatnyi földet sem áldoz föl valamely szövetség érdekében. Cuba szigetére vonatkozó reformok behozataláról csak akkor lehet szó, ha a fölkelés le lesz verve.

A játék-kártya tragédiája.

Budapest, jul. 14. (Saját tud. táv.) Az első magyar kártya gyár részvénytársaság mai közgyűlésén tárgyalták a Zsáros István igazgató által csődbejuttatott társaság ügyeit. Az igazgatóság ajánlotta a felszámolást és felmentvényt kért, de a közgyűlés a jelentést csak egyelőre vette tudomásul, a felmentvényt pedig addig nem adta meg, míg az igazgatóság abba a helyzetbe nem jön, hogy a pénzügyminiszterrel folyó bírság leszámolás felől határozott tudomással nem bír, amely esetben a felmentvény felől a jövő közgyűlés fog határozni.

Gladstone a Balkán-államokról.

Belgrád, jul. 14. (Saj. tud. táv.) Egy Szerbiából hozott üzenetre Gladstone következőleg nyilatkozott: Habár nem kell feledni a szolgálókat, melyeket II. Sándor császár a Balkán-államoknak tett, mégis úgy vélem, hogy ez államok csak önmagukban vetett bizalomban találhatják olalmukat.

Olasz kormány rekonstrukciója.

Róma, jul. 14. (Saj. tud. táv.) A Ricotti hadügyminiszter tuzott hadszerelési követeléseivel következtében kitört részleges kormány válság — megbízható hírek szerint véget ért. Az új kabinet következőleg fog megalakulni: Di Rudini kormányelnök, valamint Brin, Giantucco és Guicci Ardini megtartják eddigi tárczáikat;

Visconti-Venosta átveszi a külügyeket, Luzzatti a pénzügyeket, Pelloux tábornok a hadügyet, Finali a közmunkaügyet és Priozotti a posta s távirida-ügyet.

Vonat-kisiklás.

Páris, jul. 14. (Saj. tud. táv.) Saint-George d'Aurac közelében egy vasuti vonat kisiklása következtében négy személy szörnyet halt, hatan pedig megsebesültek, köztük négyen vesélyesen. Kilencz vagon izzé-porrá tört össze.

Szerkesztő postája.

Névtelen levelekre nem reflektálhatunk, mert zsákban macskát nem veszünk nyul helyett. — **Többeknek.** Amint láthatták, a Tiszántúl-t nem lehet kiárendálni. — **Czinóber** első tárczája jobb, mint a második; ha az első nem lehetne félre-magyarítani, már ádtuk volna. — **Önkéntes káplárnak:** Jön, mert jönni fog egy jobb kor, amidőn a lap nem lesz annyira igénybe véve. — **Magyar-Cséke:** Igaza van; sorát ejtjük.

Felkérjük lapunk barátait s rendes levelezőit, hogy a megyénkben most folyó aratásról, terméskilátásokról lapunkat röviden értesíteni sziveskedjenek.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Jókai Mór regényes drámája.

Szerdán, 1896. július 15-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

FEKETE GYÉMÁNTOK.

Dráma 6 képen.

Kezdete fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, csütörtökön, 1896. július hó 16-án

Az ideges nők.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

NAGYVÁRAD-SZÖLLŐSI GÖZSÖRGYÁR

forgalom megnyitási jelentése.

Van szerencsénk tudatni, hogy a Nagyvárad mellett fekvő **Pecze-Szöllösön** ujonnan épült

SÖRFŐZDÉNKBEN

a forgalom folyó évi augusztus hó 2-án megkezdődik, a mikor is a kiváló minőségű, megfelelő erősen főzött és kitünően érlelt

MÁRCZIUSI és LÁSZLÓ SÖRT

áruba bocsátjuk.

Megrendelések úgy hordók, mint palaczkokban (ládánként 50 palaczkjával) közvetlenül gyárunkból, vagy esetleg Nagyváradon a Nagy-piacz-téri Kereskedelmi Palotában levő városi irodánk útján, haladéktalanul pontosan eszközöltetnek. Nagyvárad városában házhoz szállitva.

Kérve a mielőbbi és minél számosabb szives megbizásokat,

maradtunk kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gözsörgyár.